

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

"לָהּ יִטְמָא"

הכהנים אסורים להיטמא למת, זולת שבעת הקרובים, שנאמר להם, "לְנַפְשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמְיוּ. כִּי אִם לְשָׂאֲרוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו [זה אשתו] לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנוֹ וּלְבִתּוֹ וּלְאָחִיו. וְלֶאֱחָתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא הִיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא".

לדעת רבי ישמעאל – אף שהכהן מותר להיטמא לשבעת הקרובים אינו מחויב לעשות כן אלא שיש לו רשות לעשות זאת.

ולדעת רבי עקיבא – הכהן חייב להיטמא לקרובים להתעסק בקבורתם ואם לא רצה מטמאים אותו על כרחו, [ומעשה ביוסף הכהן, שמתה אשתו בערב הפסח, ולא רצה להיטמא לה, ונמנו אחיו הכהנים, וטימאוהו בעל כרחו].

- ולדברי אביי, לא חייב רבי עקיבא להיטמא לקרובים, אף שבכך יתבטל מהפסח, אלא **כשמתו קודם חצות**, שחל החיוב להיטמא להם, קודם שחל חיוב הקרבת הפסח, אבל אם מתו אחר חצות, כשכבר נתחייב בפסח, אינו נטמא להם להתבטל מעשיית הפסח, שכן מבואר במסכת נזיר, שאף לדעת רבי עקיבא, ההולך לעשות פסח אינו נטמא לקרוביו, ויש להעמיד את האמור שם כשמתו הקרובים אחר חצות.

כאן בסוגיה הובאה רק סוף הברייתא שבמסכת נזיר, ולהשלמת העניין העתקתי לכאן את ביאור כל הברייתא כפי שנדפס ב"בקיצור" על מסכת נזיר, [והמובא גם בסוגינתנו הועתק באותיות גדולות]:

בפרשת נזיר נאמר

"כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבא לאביו ולאמו

לאחיו ולאחותו לא יטמא להם במותם".

רבי ישמעאל דורש כך:

["נפש מת" – ולא נפש בהמה. או] "לא יבא" – בנפשות אדם, המטמאות בביאה [=באוהל], הכתוב מדבר, ולא בנפש בהמה, [שמטמאה רק במגע], מלמד שאין הנזיר אסור להיטמא לבהמה.

"לאביו" – מלמד שאסור להיטמא לקרובים.

"ולאמו" – מיותר, ללמד בגזרה שווה, שכהן גדול דינו כנזיר, לעניין היתר טומאה לצרעת וזיבה, [הנלמד מסוף הפסוק].

"לאחיו" – מלמד שלאחיו אינו מטמא, אבל מטמא הוא למת מצווה.

ודין נוסף נאמר בנזיר שאפילו היה גם כהן גדול מיטמא הוא למת מצווה, ומסברא לומדים זאת, כיוון שהותר כהן גדול במת מצווה, וכן נזיר, הוא הדין נזיר שהוא כהן גדול, מותר להיטמא למת מצווה, שהרי מה לי חד לאו מה לי תרי לאוין.

רבי עקיבא דורש כך:

"נפש" – מלמד שאסור להיטמא לרחוקים.

"מת" – מלמד שאסור להיטמא לקרובים.

[וכאן בזבחים הגירסא בהיפוך, שנפש אלו הקרובים, ומת אלו הרחוקים וכתב רש"י, לאו ממשמעותא היא, דתיקשה לך, אם כן למה נאמרו רחוקים, דאי לא כתיב תרתי קראי, הוה מוקמינן ליה ברחוקים, אבל השתא דאיכתיבא תרי קראי, נפש, קרובים משמע, שהן כנפשו].

"לא יבא" – מלמד שאינו אסור להיטמא לנבלת בהמה, [כדרשת רבי ישמעאל]. א"נ למעט בהמה מהאיסור לא צריך פסוק, שאין בהמה קרויה נפש סתם בשום מקום אלא נפש בהמה, ועוד שלעניין טומאה אינה קרויה אלא נבילה.

"לאביו ולאמו" – מלמד שלהם אינו נטמא, אבל מיטמא הוא למת מצווה.

"לאחיו" – מלמד שאפילו היה נזיר זה כהן גדול, מטמא הוא למת מצווה, [אבל נזיר שהוא גם כהן הדיוט לא צריך פסוק מיוחד שהרי הדיוט מטמא לקרובים ופחותה קדושתו לעניין טומאה מנזיר ואין סברא שעל ידי צירוף קדושתו לקדושת נזיר יהיה חמור מנזיר. ויש אומרים ש"ולאמו" מלמד שנזיר שהוא כהן הדיוט מטמא למת מצווה ומ"לאביו" בלבד לומדים שנזיר גרידא מטמא למת מצווה].

וסוף הפסוק נדרש לשניהם בשווה:

"ולאחותו" – מלמד שמתבטל אפילו ממצווה שיש בה כרת, [כגון פסח ומילה שיש בה כרת ומעכבת], ומתעסק במת מצווה. [ואף על פי שלרבי ישמעאל אין חילוק בין ביטול לאו אחד או שנים, וכבר למדנו שמבטלים מצווה להתעסק במת מצווה, שאני מצוות אלו שהן חמורות, שיש בהן כרת, ולכן צריך ריבוי מיוחד, שמת מצווה דוחה אותן].

"לא יטמא להם במותם" – מלמד שדווקא בטומאת מת אסור אבל מטמא הוא לטומאת צרעת וזיבה, [אף על פי שמצורע חשוב כמת].

איסור רחיצה ונעילה וגיהוץ

מחמת אבילות על המת

הקובר את מתו – נוהג אבילות שבעה ושלושים, כלומר, אסור ברחיצה ובנעילת הסנדל שבעה ימים מאחר הקבורה, ואסור בגיהוץ שלושים יום מאחר הקבורה.

המלקט עצמות [אחר שנתעכל הבשר מלקטים את העצמות וקוברים אותם] – נוהג אבילות אותו יום בלבד.

השומע שמועה קרובה [שמת אחד מקרוביו בתוך שלושים יום למותו] – נוהג אבילות שבעה ושלושים, כלומר, אסור ברחיצה ובנעילת הסנדל שבעה ימים מאחר הקבורה, ואסור בגיהוץ שלושים יום מאחר הקבורה.

אכילת קדשים בלילה שאחר יום הקבורה

- כבר נתבאר בדף צ"ט, שחכמים גזרו אנינות על הקרובים ביום קבורת המת [אף שאינו יום המיתה], ולכן אסורים לאכול בקדשים באותו יום, אבל בלילה שאחרי כן, לא גזרו חכמים אנינות, והקרובים מותרים בכל הקדשים. [וכן דעת תנא קמא בברייתא המובאת בדף זה]. [וכדעה זו מעמיד רב חסדא את הסיפא של הברייתא 'אחד זה [=יום קבורה] ואחד זה [יום ליקוט עצמות] טובל ואוכל בקדשים לערב!].

- אולם רבי חולק על כך, ואומר, שחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר ממה שעשתה תורה חיזוק לדבריה, ולכן, [אף שאנינות של יום המיתה שהיא מהתורה, אינה נוהגת מהתורה אלא ביום המיתה, ולא בלילה שאחריו], אנינות של יום הקבורה שהיא מדברי חכמים, נוהגת מדברי חכמים אף בלילה שאחר הקבורה. [וכדעה זו העמיד רב חסדא את הרישא של הברייתא 'יום שמועה ... לאכילת פסחים כיום ליקוט עצמות', שמשמע, אבל יום קבורה, אין היתר אכילה בלילה שאחריו].

ימים שבין יום המיתה ליום הקבורה

לדעת חכמים – אין אנינות נוהגת אלא ביום המיתה [עצמו מהתורה ובלילה שאחריו מדברי חכמים] וביום הקבורה [עצמו מדברי חכמים] אבל בימים שבין המיתה לקבורה אין אנינות.

ולדעת רבי – אנינות נוהגת מיום המיתה, ועד לילה שאחר הקבורה, ואפילו היתה הקבורה עשרה ימים אחר יום המיתה.

אכילת קדשים ביום ליקוט עצמות

וביום שמועה ובלילה שאחריהם

ביום ליקוט עצמות המת, וכן ביום ששמעו על המיתה [תוך שלושים יום], חלה אנינות על הקרובים מדברי חכמים, ואסורים בקדשים כל היום, אבל בערב הם מותרים.

ליל קבורה וליל ליקוט עצמות וליל שמועה

כבר נתבאר, שביום קבורת המת, וכן ביום ליקוט העצמות, וכן ביום השמועה, חלה אנינות על הקרובים באותו היום עד הערב. [אבל בערב כולם מותרים באכילת כל הקדשים. ולדברי רבה בר רב הונא, לעניין זה מתכוונת הברייתא בסיפא, 'אחד זה [=יום קבורה] ואחד זה [=יום ליקוט עצמות] טובל ואוכל בקדשים לערב!].

ואם ארע אחד מהדברים הללו בלילה, הרי אותו הלילה נידון כיום קבורה עצמו, ויום ליקוט עצמות עצמו, ויום שמועה עצמו, ולכן אסורים אותו הלילה בקדשים.

אולם לדעת רבה בר רב הונא, לעניין קרבן פסח, הקלו חכמים, שאם בליל הפסח שמע שמועה, או לקטו את עצמות קרובו [על ידי גוים], אף שאסור הוא בשאר קדשים כדין יום שמועה ויום ליקוט עצמות, מותר באכילת הפסח.

כי מאחר שאיסור זה של אכילת קדשים, הוא מדברי חכמים, לא העמידו חכמים דבריהם, כשבכך יבטלו את אכילת קרבן הפסח, כי לדעת רבה בר רב הונא, אכילת הפסח מעכבת את האדם מלצאת ידי חובתו, ואם היו אוסרים אותם באכילת הפסח, היו מבטלים מהם מצוות הפסח, שיש בה כרת.

ומכל מקום, דווקא לעניין אנינות של יום שמועה ויום ליקוט לא העמידו חכמים דבריהם משום מצוות הפסח, אבל אם ארע שקברו את המת בליל הפסח, [אף כשיום המיתה היה בשלושה עשר בניסן או קודם לכן], אף שגם בזה אין האנינות אלא מדברי חכמים, בזה העמידו דבריהם אף במקום קיום מצוות הפסח שיש בה כרת, ואסרו את האכילה.

והטעם לכך, משום שבדרך כלל קוברים את המת ביום מותו, ואם היו מתירים את האכילה כשנקבר המת בליל הפסח [כשמת ביום שלושה עשר בניסן], בני אדם היו טועים, והיו באים להתיר גם כשהיתה הקבורה ביום המיתה.

[ולדברי רבה בר רב הונא, לעניין זה מתכוונת הברייתא ברישא, 'יום שמועה ... לאכילת פסחים כיום ליקוט עצמות', שמשמע, שרק בלילה שהוא יום שמועה ויום ליקוט מותר לאכול את הפסח אבל לא בלילה שהוא יום קבורה].

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית

לקבלת קבצים אלו בוואצאפ

שלחו הודעה למספר 050-6877088

[לרכישת בקיצור על מסכת זבחים](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)